

Dato: 20. juni 2018

Ny lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå – Akademikernes høringsuttalelse

Akademikerne avgir i det følgende høringsuttalelse på *NOU 2018:7 Ny lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå*. Akademikerne er særlig opptatt av følgende punkter

1. Enklere tilgang til statistikk av høy kvalitet
2. At SSB sikres faglig uavhengighet
3. At SSB fortsatt skal drive med forskning og analyse av høy kvalitet
4. At hensynet til TBU ivaretas

Enklere tilgang til statistikk av høy kvalitet

Kunnskap har avgjørende betydning for næringsutviklingen og for å utvikle gode offentlig tjenester. Statistikk er en helt sentral komponent i kunnskapsutviklingen, og Norge er i verdensklasse når det gjelder produksjon av statistikk av høy kvalitet. Akademikerne mener at det er svært viktig at tilgangen til statistikken som produseres gjøres enklere, slik at vi får utnyttet potensialet til det fulle. Vi støtter derfor å gjøre datamaterialet som SSB samler inn og bearbeider for statistikkformål lettere tilgjengelig for andre. Dette gjelder både for forskningsinstitusjoner, konsulentselskaper, forvaltningen og andre brukere med statistikk- og analysebehov. Likebehandling av brukere står helt sentralt. SSB bør rigges slik at tiden det tar for å få tilgang til statistikken kortes ned og at kostnadene er forutsigbare. Pålegg om å i større grad være dataleverandør til eksterne må følges av økte bevilgninger til formålet. Dette vil også kunne bidra til å finansiere infrastruktur som kan gi eksterne enklere og sikrere tilgang på data. Det er for øvrig avgjørende at hensynet til personvern ivaretas. Vi støtter også innføringen av et nasjonalt statistikkprogram, for å ytterligere sikre kvaliteten på statistikken som produseres.

Faglig uavhengighet

Akademikerne ser det videre som svært viktig at SSB fortsatt sikres faglig uavhengighet i statistikkproduksjon og i formidling av resultatene. Faglig uavhengighet er avgjørende for tillit til offisiell statistikk. For å sikre SSBs status som nyttig bidragsyter av forskning og

analyser til den norske forvaltningen, støtter vi at oppdragsgivere må «kunne legge rammer for forsknings- og analyseprosjekter, så lenge de som utfører prosjektarbeidet får anledning til å gjøre det klart hvilke rammer som er lagt og hvordan de påvirker resultatene av arbeidet». Vi vil understreke betydningen av åpenhet om slike rammer og konsekvenser for resultater for å opprettholde SSB som en faglig troverdig og etterrettelig bidragsyter. Det er viktig å sikre SSBs uavhengighet i formidlingen av forskning og analyser.

For å i større grad sikre faglig uavhengighet, støtter Akademikerne forslaget om råd framfor styre. Akademikerne mener at det vil være hensiktsmessig at ansatte i SSB blir representert i rådet, og støtter derfor mindretalls anbefalingen i så henseende. Ansatterepresentasjon vil kunne bidra som et korrektiv dersom den interne ledelsen i SSB går for langt i retning av å følge egne interesser og forskningsfelt, framfor å sørve forvaltningen. Utvalget foreslår at aktører som bør representeres i rådet bør ha en «bør særlig ha god forståelse for Statistisk sentralbyrås rolle og samfunnsoppdrag. Det kan for eksempel bygge på erfaring fra forvaltningen eller fra politikk og organisasjonsliv.» Dette støtter vi. Vi mener for øvrig at det er viktig at SSB også, og i større grad enn tidligere, har dialog med alle hovedorganisasjonene i norsk arbeidsliv, om relevante samfunnsområder.

Fortsatt forskning og analyse i SSB

Vi støtter videreføring av dagens organisering med en egen avdeling for forsknings- og analysevirksomhet i SSB. Vi er enig i at forsknings- og analyseaktiviteten bør gis et klarere mandat, gjennom en forskrift som beskriver oppgavene på et overordnet nivå, slik at SSB får et todelt samfunnsoppdrag: Å være den sentrale statistikkmyndigheten, og bedrive forskning og analyse. Forskningsaktiviteten bør avgrenses til problemstillinger som utnytter og understøtter byråets kjerneoppgaver – produksjon av offisiell statistikk og anvendte politikkanalyser. Aktiviteten bør også innrettes slik at den ikke fortrenger forskning og analyse ved andre institusjoner i urimelig grad. SSBs forskningsavdeling skal for eksempel ikke ha privilegert tilgang til byråets data. Akademikerne legger til grunn at forskningen i regi av SSB vil opprettholde høy kvalitet, og har interne mekanismer for å sikre dette.

Hensyn til TBU må ivaretas

SSB spiller en viktig rolle i det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), som legger til rette for at partene i arbeidslivet og myndighetene har en best mulig felles

forståelse av situasjonen i norsk økonomi før lønnsoppgjørene. Utvalget er bredt representert. SSB, særlig forskningsavdelingen, spiller også en nøkkelrolle i Finansdepartementets og andre departementers arbeid med nødvendige framskrivninger og analyser av befolkningsutvikling og norsk økonomi. Akademikerne mener at SSB må ta hensyn til dette ved vesentlige omlegginger i SSBs produksjon av statistikk og analyser.